

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Боднарук Ірини Любомирівни

«Рейтингова оцінка соціально-економічного розвитку регіонів»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Актуальність, мета та завдання дослідження. Започатковані в Україні процеси децентралізації управління, передання у регіони певних повноважень місцевим органам влади і відповідальності за їх діяльність істотно розширюють соціально-економічний та державний статус окремих регіонів. За таких умов ефективне функціонування регіонів у визначальній мірі забезпечує належний рівень економічного та соціального розвитку країни в цілому.

Складність і суперечливість процесів соціально-економічного розвитку регіонів обумовлює важливість вчасної діагностики стану і тенденцій розвитку з метою адекватного реагування і запобігання появі кризових ситуацій. У цьому зв'язку виникає необхідність рейтингового оцінювання відповідності всієї сукупності умов, чинників, механізмів і тенденцій функціонування регіону певним принципам і пріоритетам. Комплексні оцінки можна отримати за допомогою ієрархічно побудованої системи індикаторів розвитку, які кількісно та якісно характеризують його економічну, соціальну та екологічну складові.

На основі рейтингових оцінок здійснюється процес реалізації функцій управління, що забезпечують підвищення ефективності прийняття управлінських рішень. Пріоритетними цілями рейтингового управління є покращення позицій та іміджу регіону в зовнішньому середовищі, відбір регіонів для поглиблення співпраці з даним регіоном.

З урахуванням вищезазначеного, зважаючи на необхідність розробки методичного забезпечення процесу формування рейтингових оцінок при реалізації різних функцій управління соціально-економічним розвитком регіонів, розробки ефективних механізмів управління, дисертаційну роботу Боднарук І.Л. слід визнати актуальною.

Метою дослідження, проведеного Боднарук І.Л., є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо рейтингового оцінювання і аналізу соціально-економічного розвитку регіону.

Для досягнення поставленої мети дисертаційної роботи здобувачем було розв'язано такі завдання:

- визначено сутність дефініцій «рейтингове оцінювання» і «рейтингове управління»;
- досліджено особливості формування рейтингу і проаналізовано методи оцінювання соціально-економічного стану регіону;
- розроблено науково-методичний підхід щодо рейтингового оцінювання соціально-економічного розвитку регіону;
- побудовано модель прийняття рішень в системі рейтингового управління соціально-економічним розвитком регіону;
- сформовано стратегії соціально-економічного розвитку регіону на основі рейтингового аналізу;
- проведено рейтингове прогнозування тенденцій соціально-економічного розвитку регіону;
- розроблено сценарії розвитку регіонів на основі рейтингового оцінювання і прогнозування тенденцій зміни основних показників розвитку.

Новизна наукових результатів, отриманих в дисертації. До нових результатів, отриманих автором внаслідок проведених досліджень слід віднести наступні:

- розроблений науково-методичний підхід щодо рейтингового оцінювання соціально-економічного розвитку регіону на основі визначення локальних рейтингових оцінок економічної, соціальної та екологічної компонент. Отриманий результат дозволяє здійснити комплексну діагностику стану регіону, проаналізувати чинники, які мають домінуючий вплив на формування рейтингових оцінок і визначити на їх основі пріоритетні напрями розвитку регіону;

– розвинутий науково-методичний підхід щодо формування перспективних стратегій соціально-економічного розвитку регіону, в рамках якого реалізуються моделі прогнозування рейтингових оцінок привабливості регіонів, визначаються оптимальні пакети управлінських рішень у контексті гармонізації окремих складових розвитку;

– розвинутий методичний інструментарій процесу формування сценаріїв розвитку регіону на основі рейтингового оцінювання і прогнозування тенденцій зміни показників економічної, соціальної і екологічної складових розвитку з визначенням міри впливу окремих чинників на стан розвитку регіону і його вираження в рейтинговій оцінці, а також з урахуванням характерних особливостей кожного регіону;

– удосконалену модель ухвалення рішень в системі управління соціально-економічним розвитком регіону, характерною особливістю якої є можливість оцінювання ймовірних наслідків реалізації різних варіантів управлінських рішень на підставі порівняння досягнутого ефекту і витрат, пов'язаних з реалізацією альтернативних управлінських рішень. Практична реалізація даної моделі дозволяє сформувати комплекс управлінських альтернатив щодо досягнення стратегічних цілей розвитку регіону;

– удосконалений механізм управління соціально-економічним розвитком регіону, особливість якого полягає у використанні гнучкої системи рейтингового управління, яка включає окремий контур управління для оперативного реагування і ухвалення ефективних рішень за умов зміни внутрішніх і зовнішніх чинників впливу на функціонування регіональних систем.

Ступінь обґрунтованості положень, висновків та пропозицій. Подана на розгляд дисертаційна робота Боднарук І.Л. є завершеним результатом розробки науково-методичних положень і практичних рекомендацій щодо рейтингового оцінювання і аналізу соціально-економічного розвитку регіону. Адекватна сучасним реаліям розвитку регіонів постановка задач та обрання відповідних методів їх вирішення дозволили отримати вагомні результати, як в теоретичному, так і в практичному аспектах. Отримані дисертантом результати дослідження

ґрунтуються на вивченні передової світової та вітчизняної практики управління розвитком регіонів.

Основні положення, які виносяться на захист, отримано з використанням економіко-математичного та економіко-статистичного моделювання, методів економічного та системного аналізу, прийняття рішень, стратегічного аналізу, сценарного моделювання та прогнозування.

Достовірність та об'єктивність отриманих результатів підтверджується публікаціями в наукових фахових та зарубіжних виданнях, апробацією на наукових конференціях, а також впровадженням основних результатів дослідження в діяльність органів влади, окремих суб'єктів господарювання та навчальний процес.

Це дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформовані здобувачем за результатами проведених досліджень, мають належний рівень обґрунтованості.

Стиль викладення дисертації та автореферату. Матеріали дисертаційної роботи та автореферату викладені в логічній послідовності з дотриманням наукового стилю. Назва дисертації повністю відповідає її змісту. В дисертації грамотно, аргументовано і в повній мірі розкрито усі положення та результати, що характеризують наукову новизну та виносяться автором на захист.

Дисертація та автореферат викладені та оформлені у відповідності до вимог, що висуваються до кандидатських дисертацій та авторефератів.

Відповідність автореферату змісту дисертації. В авторефераті належним чином відображено зміст дисертації, висвітлено основні наукові результати, отримані в процесі досліджень, ступінь їх новизни та висновки. За структурою та змістовим наповненням автореферат відповідає вимогам МОН України до публікацій такого типу. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Оцінка публікацій. Основний зміст роботи опубліковано у 12 друкованих наукових працях загальним обсягом 4,41 друк. арк., з них особисто автора 4,02 друк. арк., серед яких: 1 – у виданнях іноземних держав, 6 – у наукових фахових

виданнях (2 – у співавторстві), та 5 публікацій за матеріалами конференцій.

Результати наукового дослідження, висновки та пропозиції доповідалися, обговорювалися і схвалені на 5 науково-практичних конференціях.

Кількість наукових статей та їх обсяг відповідають вимогам щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. За своєю структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам, що встановлені до кандидатських дисертацій.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, що включає 184 найменування, і додатків. Основний зміст роботи викладений на 177 сторінках машинописного тексту. Матеріал дисертації ілюстрований 19 таблицями та 26 рисунками.

Теоретичне та практичне значення результатів роботи. Теоретична цінність результатів досліджень полягає в тому, що окремі положення дисертації доведені здобувачем до конкретних пропозицій щодо рейтингового оцінювання і аналізу соціально-економічного розвитку регіону в контексті вирівнювання міжрегіональних диспропорцій на основі принципів сталого розвитку.

Результати досліджень Боднарук І.Л. знайшли своє практичне застосування в практичній діяльності департаменту економічного розвитку, торгівлі та промисловості Львівської обласної державної адміністрації (довідка № 4/44-151 від 22.01.2016 р.) при формуванні програм та стратегій соціально-економічного розвитку Львівської області, а також ПАТ «Волиньобленерго» (довідка № 03/12-133 від 15.01.2016 р.). Крім того, теоретичні напрацювання та науково-методичні підходи, розроблені в рамках проведених досліджень здобувача, використовуються в навчальному процесі Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу при викладанні навчальних дисциплін «Регіональна економіка» та «Управління регіональним економічним розвитком» (довідка № 46-137-28 від 23.03.2016 р.).

Запропоновані у дисертації науково-методичні підходи, розроблені моделі за умови їх подальшого розвитку та удосконалення слід визнати придатними для

використання в процесі управління соціально-економічним розвитком регіонів. Авторське бачення проблем розвитку регіонів дозволяє по новому підійти до вирішення задачі гармонізації економічної, соціальної та екологічної складових розвитку, що є особливо актуальною в сучасних умовах.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Відзначаючи вагомість отриманих наукових результатів, можна вказати наступні зауваження та дискусійні питання:

1. Висвітлюючи основні аспекти соціально-економічного розвитку (стор. 12-17), здобувачу слід було б структурувати наведений теоретичний матеріал і змістити акцент на власне бачення системного трактування розвитку регіону. Це дозволило б, зокрема, краще усвідомити проблеми оцінки наявних диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіонів.

2. Не вбачається доцільним фрагментарний розгляд у п. 1.1 методів оптимізації у регулюванні соціально-економічного розвитку регіонів (стор. 18). Логічніше б виглядало проаналізувати дані методи у п. 1.3 у взаємозв'язку з розглянутими методичними підходами до формування рейтингових оцінок розвитку регіону.

3. Представлені положення концепції рейтингового управління регіональними економічними системами (стор. 39-40) слід було б розглянути детальніше, особливо у контексті взаємозв'язку етапів формування і реалізації прийнятих рішень.

4. Потребує детальнішого роз'яснення можливість реалізації гнучкої системи рейтингового управління для ухвалення ефективних рішень на основі рейтингових оцінок в умовах зміни внутрішніх і зовнішніх чинників (стор. 72).

5. Запропоновані автором інвестиційні стратегії розвитку регіону, що є моделями дій, необхідних для досягнення певних цілей у рамках загальної стратегії шляхом розподілу та використання інвестиційних ресурсів (стор. 139-144), слід було б узгодити із розглянутими глобальними і частковими стратегіями соціально-економічного розвитку регіону, що сформовані на основі групування регіонів за рейтингом розвитку (стор. 136-138).

Висновок по дисертації. Дисертація Боднарук І.Л. «Рейтингова оцінка соціально-економічного розвитку регіонів» є завершеною науковою працею, присвяченою вирішенню актуальної наукової та практичної задачі – розробки теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо рейтингового оцінювання і аналізу соціально-економічного розвитку регіону. Відмічені вище зауваження і дискусійні положення не знижують загальної позитивної оцінки роботи.

На підставі ознайомлення з дисертаційною роботою, поданою до захисту, зважаючи на її актуальність та важливість розглянутих питань, наукову новизну отриманих результатів, можливість їх практичного впровадження, вважаю, що дана дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» № 567 від 24 липня 2013 р. щодо кандидатських дисертацій, а її автор, Боднарук Ірина Любомирівна, заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент

доцент кафедри фінансів

Луцького національного технічного університету,

кандидат економічних наук, доцент

І.С. Кондіус

Підпис засвідчую:

Вчений секретар ЛНТУ А.М. Земко

